

alleen

gaan wonen

Vele jongeren kijken uit naar de dag dat ze op eigen benen kunnen staan. Voor sommigen is dat als ze 'op kot gaan', voor anderen gaat die droom in vervulling op het moment dat ze alleen, met hun lief of met een vriend zelfstandig gaan wonen. Op eigen benen staan is een meer dan normaal verlangen van jongeren. Dat verlangen laat zich op heel verschillende leeftijden gelden: de ene wil op z'n 17de niks liever, de andere vindt het op zijn 24ste nog altijd prima thuis. En er zijn natuurlijk ook jongeren voor wie niet zozeer het verlangen naar zelfstandigheid speelt, als wel een onmogelijke relatie thuis. Maar in alle gevallen komt er bij die min of meer definitieve stap naar zelfstandigheid heel wat kijken.

Je vertrekt niet van nul

In je onzichtbare bagage steekt ongetwijfeld veel van wat je thuis bewust en onbewust hebt geleerd. Dat kan gaan over de manier waarop je vindt dat een woning moet worden onderhouden, wel of niet (gezond) koken, nonchalant of juist heel strikt met geld omgaan enz. Ongetwijfeld zijn er ook zaken waar je op het moment dat je alleen gaat wonen, pas voor het eerst mee te maken krijgt. En wellicht komt er een moment dat je denkt: wààr ben ik aan begonnen? Maar daar kom je doorheen! Trouwens, ooit moet je toch je plan trekken met zaken zoals 'domicilieadres', 'aansprakelijkheidsverzekeringen', 'belastingen betalen' enz. Je leert zoiets alleen door het te doen.

Leeftijd

Als je 18 bent, kan je volledig zelf beslissen waar je gaat wonen. Maar je bent ook zelf volledig verantwoordelijk voor alles. Ben je jonger dan 18, dan moeten je ouders toestemming geven. Gaan ze akkoord, dan blijven ze aansprakelijk tot je meerderjarig bent en blijven er zaken waarvoor ze hun toestemming moeten geven (bv. op reis gaan naar het buitenland).

Tot je meerderjarig bent, zijn je ouders onderhoudsplichtig. Als je nog studeert na je 18de, blijven je ouders dat. Dit geldt enkel voor een studie die normaal verloopt. En natuurlijk zijn ze niet verplicht om naast studiekosten al jouw eventuele luxewensen te vervullen. Kunnen of willen ze dat niet, dan zit er niks anders op dan een baantje te zoeken om zelf voor een inkomen te zorgen.

Als je ouders weigeren om je te onderhouden, bv. omdat er een conflict is, dan kan je 'bemiddeling' zoeken. Als die 'bemiddeling' niet lukt, kan je een juridische procedure opstarten. Maar ten eerste is dat niet zo simpel én duur en ten tweede zal dit de relatie vaak alleen maar moeilijker maken.

Bemiddeling en begeleiding

Wil je alleen gaan wonen omdat het niet meer gaat thuis en ben je minderjarig, dan kan je best een persoon of een dienst inschakelen die mee naar een oplossing zoekt en wil bemiddelen tussen jou en je ouders. Dat zou een leraar kunnen zijn, iemand van de jeugdbeweging of een tante waarmee je goed kan opschieten. Maar je kan bv. ook terecht bij het JAC. Als het echt helemaal fout zit, dan kan je naar het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg.

Wil je zelfstandig gaan wonen, maar heb je al veel problemen, dan kan je zeker steun gebruiken. Die kan je vanaf je 17de vinden bij een Dienst voor Begeleid Zelfstandig Wonen. Misschien ondervind je pas écht moeilijkheden op het moment dat je zelfstandig gaat wonen (omgaan met geld, koken, paperassen in orde houden, gerechtelijke dagvaarding door schulden,...). Een Dienst voor Begeleid Zelfstandig Wonen zorgt voor praktische ondersteuning, regelmatige gesprekken en opvolging.

Ook als alleen wonen moeilijk is omwille van een fysieke handicap, is er steun en hulp mogelijk. Vraag daarover informatie bij Oikonde.

Een plek vinden

Ga je 'op kot'? Zoek je een gemeubelde kamer? Is een studio haalbaar? Of wordt het een appartement of een huis? Voor 'koten' en 'kamers' kan je in de grote steden terecht bij o.a. de huisvestingsdiensten van hogescholen en universiteiten. Zoek je een studio, appartement of huis, dan zijn er de reclame- en advertentiebladen en een overvloed aan websites. Met een fietstocht door de stad ontdek je tal van borden 'Te Huur'. Huur je via een immokantoor, dan betaal je doorgaans wel iets meer.

De kans dat je in aanmerking komt voor een sociale woning als je nog jong bent, is niet groot. Maar informeren kan altijd, zeker als je een kind en een klein inkomen hebt. Ook een woning via een sociaal verhuurkantoor, vaak verbonden aan diensten zoals het OCMW, is niet vanzelfsprekend voor jongeren. Maar uitgesloten is het niet, zeker niet als je een kind en weinig geld hebt.

De wet heeft de verhouding tussen verhuurder en huurder uitgebreid geregeld. Beiden hebben bepaalde rechten en plichten. Er zijn een aantal maatregelen die de huurder moeten 'beschermen'. Maar dan moet de huurder wel goed in de gaten houden wat zijn plichten zijn. Een uitgebreide toelichting vind je in de folder 'Huurcontract'.

Water, gas, elektriciteit

Je kan de aansluiting van de vorige huurder overnemen. Los daarvan, gebeurt de betaling via voorschotten. Eenmaal per jaar worden de meterstanden opgenomen. Je moet bijbetalen of krijgt een mindering op de eerstvolgende factuur. Raak je in problemen met de energiekosten, vraag dan een afbetalingsplan. Laat dit vooral niet aanslepen, want zo'n probleem gaat doorgaans van kwaad naar erger.

Geld

Niemand kan zonder geld. En al helemaal niet wanneer je op je eigen benen gaat wonen. Alle begin is moeilijk. Dat telt zeker als je voor het eerst helemaal rond moet komen. Je hebt een heleboel vaste kosten: huur, water, gas, elektriciteit, verzekeringen, telefoon, belastingen, ziekenfonds, internet enz. Je hebt ook andere kosten: voeding, kleding, vervoer, dokter, uitgaan, onderhoud- en herstellingskosten, roken, tijdschriften enz. In de folder 'Geld' vind je een heleboel tips om zo goed mogelijk rond te komen. In ieder geval is dit niet de makkelijkste kant van zelfstandig wonen. Je kan het dus maar beter goed plannen. Zorg dat je een goed beeld hebt van de vaste kosten en bekijk bij het begin van elke maand welke extra kosten je die maand hebt. Hou daarvoor voldoende geld opzij. Gaat het toch nog fout en raak je echt in problemen wegens veel schulden, dan kan je terecht bij een dienst voor schuldbemiddeling (o.a. bij het OCMW in je gemeente). Ook het JAC zal je willen helpen.

Schulden hebben is geen pretje. Meestal krijg je één of twee aanmaningen als je niet op tijd betaalt. Dat kost al gauw iets extra omwille van de bijkomende administratiekosten. Als je niet reageert, volgt er een procedure bij een incassobureau of een deurwaarder. Zij treden op in naam van de eiser. Reageer altijd! Meestal is een regeling mogelijk. Anders kan een deurwaarder je inboedel, auto en andere waardevolle zaken in beslag nemen.

Zolang je studeert of in je wachttijd zit (lees verder), hebben je ouders recht op kinderbijslag. Tenminste, tot je 25 jaar bent. Onder bepaalde voorwaarden kan je de kinderbijslag ook zelf ontvangen.

Als je nog studeert en jij en/of je ouders hebben geen groot inkomen, dan kan je onder bepaalde voorwaarden een studiebeurs krijgen. Alle informatie vind je in de folder 'Studiebeurs'.

Werk of uitkering

Om aan geld te geraken waarvan je goed kan leven, moet je eigenlijk een job hebben. Dit is niet altijd (onmiddellijk) mogelijk.

Job

Het prettigste is natuurlijk dat je zelf in je eigen onderhoud kan voorzien. Je kan werken in loondienst. Je verdient een brutoloon, maar je ontvangt alleen een nettoloon. De werkgever moet immers jouw bijdragen voor de sociale zekerheid en een voorschot op de belastingen vooraf doorstorten naar de bevoegde diensten. Die bedragen zijn afhankelijk van wat je verdient. Als je zelfstandig of freelance werkt, dan moet je zelf bijdragen en belastingen betalen.

Werk zoeken

Na je studie moet je je inschrijven bij de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling) of bij ACTIRIS als je in Brussel woont. Je kan onmiddellijk beginnen werk te zoeken, maar als je na de wachttijd nog geen werk hebt, heb je recht op een wachttuitkering. Je moet 18 zijn en je secundaire school afgemaakt hebben (deze voorwaarde geldt niet voor het technisch en beroepsonderwijs). Tijdens de wachttijd, ontvang je géén uitkering. Je behoudt wel het recht op kinderbijslag (behalve als je in die periode werk vindt). Na een bepaalde periode - afhankelijk van leeftijd, gezinstoestand enz. - krijg je een wachttuitkering, die ook afhankelijk is van leeftijd en gezinstoestand.

Een werkloosheidsvergoeding krijg je pas als je voldoende dagen hebt gewerkt. Het bedrag van de uitkering is afhankelijk van het aantal gewerkte dagen én van de gezinssituatie. Let op: als je zelf ontslag neemt of ontslagen wordt 'om dringende reden' (als je iets mispeuterd hebt op het werk), dan krijg je geen uitkering. Als je een baan aangeboden krijgt, maar je weigert, dan kan men je uitkering

stopzetten. Toch wil dat niet zeggen dat je verplicht bent om om het even welke baan aan te nemen. Als je kan aantonen dat dit echt niet haalbaar is (bv. omdat de baan 130 km van je woonplaats ligt), hoeven er geen sancties te volgen.

Leefloon

Als je op eigen benen staat en géén of bijna geen inkomen hebt, kan je een leefloon vragen bij het OCMW. Het OCMW geeft niet alleen geld maar helpt bv. ook om een job te vinden, zodat je meer kansen hebt op een zelfstandig leven. Natuurlijk heeft niet iedereen recht op een leefloon.

Aan welke voorwaarden moet je voldoen?

- je bent meerderjarig (voor minderjarigen: zie achteraan)
- je bent Belg, E.U.-inwoner die in België heeft gewerkt, erkend vluchteling of niet-Belg, ingeschreven in het bevolkingsregister van de gemeente waar je woont
- je beschikt niét over eigen inkomsten of je inkomen is per maand lager dan:
 - 465,07 euro als samenwonende
 - 697,61 euro als alleenstaande
 - 930,14 euro als alleenstaande met kinderen
- je hebt je eventuele recht op loon, werkloosheidsuitkering, ziektevergoeding, pensioen, onderhoudsgeld al opgevraagd
- je kan aantonen dat je werkbereid bent en dat je inspanningen doet om werk te vinden (voor jongeren die willen studeren, kan men een uitzondering maken)
- je woont in België

Ben je tussen 18 en 25 jaar, dan kan je met het OCMW een integratiecontract afsluiten. Daarin worden bepaalde voorwaarden genoteerd waaraan je moet voldoen en waarvoor je in ruil een (tijdelijke) uitkering krijgt.

Als je nog studeert, is er een probleem. Als je ouders niet aan hun onderhoudsplicht voldoen, kan het OCMW tussenkomen. Maar als je ouders voldoende geld hebben, dan kan het OCMW dit geld terugvragen aan je ouders. Je kan naast het bestaansminimum ook terecht bij het OCMW voor 'gewone' financiële hulp, bijvoorbeeld om een huurwaarborg te betalen. Ook dan wordt een soort contract opgesteld. Steun vragen bij het OCMW is niet vanzelfsprekend. Je bent gebonden aan voorwaarden en strenge controles.

Papieren

Allerlei papieren

Contracten, garantiebons, belastingsaangiften, loonstrookjes, rekeninguittreksels, facturen en overschrijvingen kan je best een vijftal jaar bewaren. Steek ze in aparte mapjes. Heb je ze nodig, dan vind je ze makkelijk terug. Anders moet je ze opvragen bij de betrokken dienst, en dat zal veel tijd vragen en soms ook niet lukken. Twijfel je of je een bepaald papier moet bewaren, doe het dan toch maar.

Adresverandering

Wie zelfstandig gaat wonen, verandert van adres. Dat moet je aangeven bij de bevolkingsdienst van de gemeente waar je gaat wonen. Een wijkagent zal controleren of je werkelijk op het nieuwe adres verblijft. Nadien moet je je identiteitskaart laten aanpassen. Elke adresverandering moet ook gemeld worden aan je school, werk, de VDAB enz.

Verzekeringen

Ziekteverzekering

Iedereen moet verplicht aansluiten bij de ziekteverzekering. Als dit niet meer via je ouders kan, dan moet je zelf aansluiten. Als

je een ernstige ziekte krijgt, zal je nooit zelf alle kosten kunnen betalen. Maar zelfs 'gewone' kosten voor dokter en apotheker kunnen serieus oplopen. Ben je in orde met de ziekteverzekering, dan betaalt het ziekenfonds een belangrijk deel van dokterskosten, medicatie, ziekenhuisverblijf enz. Een klein deel betaal je zelf. Dat noemt men het 'remgeld'. Als je een job hebt en ziek wordt, dan krijg je van het ziekenfonds een vervangingsinkomen.

Verzekeringen

Een verzekering is handig om je te beschermen tegen de financiële gevolgen van vervelende gebeurtenissen: ongeval, brand, diefstal, schade enz. Maar verzekeringen kosten geld en je indekken tegen alle mogelijke problemen is onmogelijk. Bepaal liever eerst tegen welke risico's je beschermd wil zijn. Bekijk dan welke risico's gedekt worden door verzekeringen die je al hebt. Dubbele verzekeringen hebben geen zin, aanvullende verzekeringen wel.

Er zijn ook verplichte verzekeringen. Als je met een auto of een motor rijdt, dan moet je daarvoor een verzekering afsluiten. Een brandverzekering voor een huurwoning is strikt genomen niet verplicht. Maar... je moet de woning op het einde van het contract teruggeven 'zoals je ze gekregen hebt'. Als er brand ontstaat, wordt dat zonder brandverzekering heel moeilijk. Trouwens: vaak zal de verhuurder in het contract opnemen dat zo'n verzekering verplicht is. De verhuurder mag een kopie van de verzekeringspolis vragen. Let op: je mag altijd zélf de verzekeringsmaatschappij kiezen. De verhuurder kan je niet verplichten een polis te nemen bij de maatschappij van zijn keuze. Vele mensen hebben ook een gezins- of 'familiale' verzekering. Dit is een verzekering die tussenkomst als je door een fout schade veroorzaakt aan iemand anders. Verplicht is die verzekering niet.

Adressen, folders en websites

Diensten voor rechtshulp van het OCMW

Zo'n dienst geeft informatie en advies over allerlei huurproblemen. Het advies is gratis en iedereen kan er terecht. Het is dus zeker niet noodzakelijk dat je een laag inkomen hebt. Adressen en telefoonnummers: zie telefoonboek, de informatiedienst van de gemeente of op www.naamgemeente.be

JAC's (= jongerenadviescentra)

In een JAC kan je terecht met alle vragen en problemen: vakantie, studentenarbeid, seksualiteit, dus ook met vragen over alleen gaan wonen, huren, problemen thuis enz. In een JAC kan je zonder afspraak en anoniem terecht, per e-mail, telefoon en brief. Er is zeker ook een JAC in de regio waar jij woont. Kijk op www.jac.be. Folder: Op Eigen Benen

Departement Onderwijs – afdeling studietoelagen

Koning Albert II-laan 15 – 1210 Brussel – tel: 1700 (gratis)
studietoelagen@vlaanderen.be en www.studietoelagen.be
Folder: School- en studietoelagen 2008-2009

Wetswinkels

In een wetswinkel krijg je een eerste advies over allerlei juridische problemen. Er wordt geen advies gegeven aan de telefoon of per brief. Je moet geen lid zijn, maar een advies kost wel 15€. Niet niks, maar misschien kan je zo veel grotere kosten vermijden. Alle informatie en adressen via www.dewetswinkel.be.

Oikonde

Je vindt een centrum van Oikonde in de volgende regio's:

Antwerpen: www.oikondeantwerpen.be

Brugge-Oostende: www.oikondebrugge-oostende.be

Leuven: www.oikondeleuven.be

Mechelen: www.oikondemechelen.be

JIP

En dan is er ook nog het JIP!

Wil je meer uitleg over dit thema? Wil je één van de vermelde websites of folders bekijken? Loop dan binnen in het JIP of jongereninformatiepunt. Je kan er terecht met vragen of problemen in verband met wonen, werk, seks, relaties, sport, jeugdverenigingen, vorming, drugs, geld, cultuur, toerisme, mobiliteit, gezondheid, onderwijs, geweld enz.

In een JIP kan je zelf informatie opzoeken, maar je bent er ook welkom voor een gesprek. Als je wil, zoekt de JIP-medewerker mee naar een antwoord op je vraag of een oplossing voor jouw probleem. Heb je verder advies, hulp of begeleiding nodig, dan word je doorverwezen naar een persoon of dienst die je verder kan helpen.

Voor het adres en het telefoonnummer van een JIP in de buurt: zie www.jips.be.

Voorjaar 2009

Vlaams InformatiePunt Jeugd vzw
Zuidlaan 25-27 • 1000 Brussel

www.jips.be